

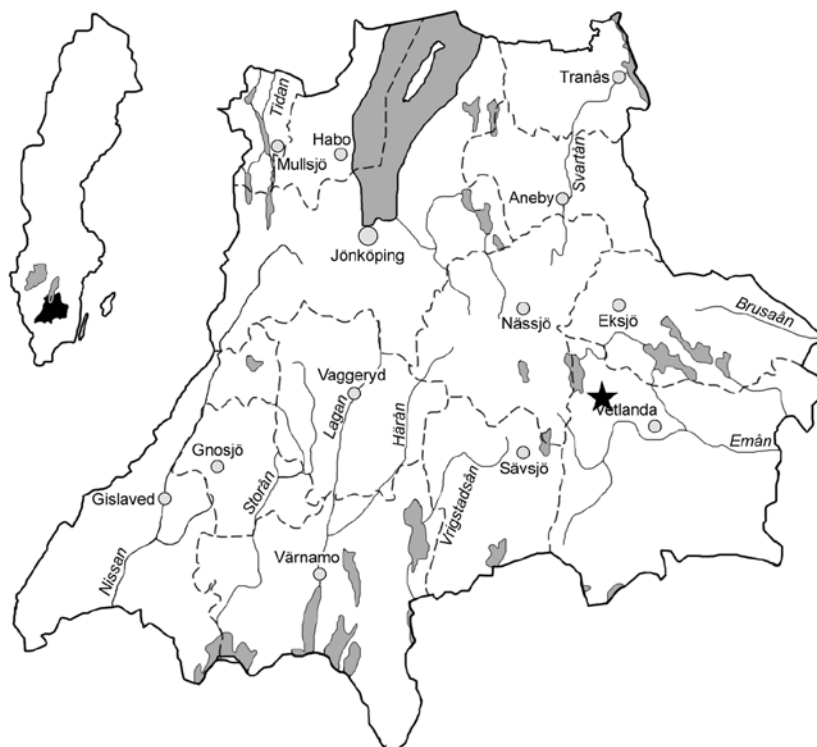
Näsby 181

Arkeologisk förundersökning av röjningsröseområdet
RAÄ 181 inför vindkraftsetablering inom Södra Karstorp
1:2, Näsby socken i Vetlanda kommun, Jönköpings län

Näsby 181

Arkeologisk förundersökning av röjningsröseområdet RAÄ 181 inför vindkraftsetablering inom Södra Karstorp 1:2, Näsby socken i Vetlanda kommun

Rapport, foto och ritningar: Ingvar Røjder och Mikael Nordström
Grafisk design: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

ISSN: 1103-4076

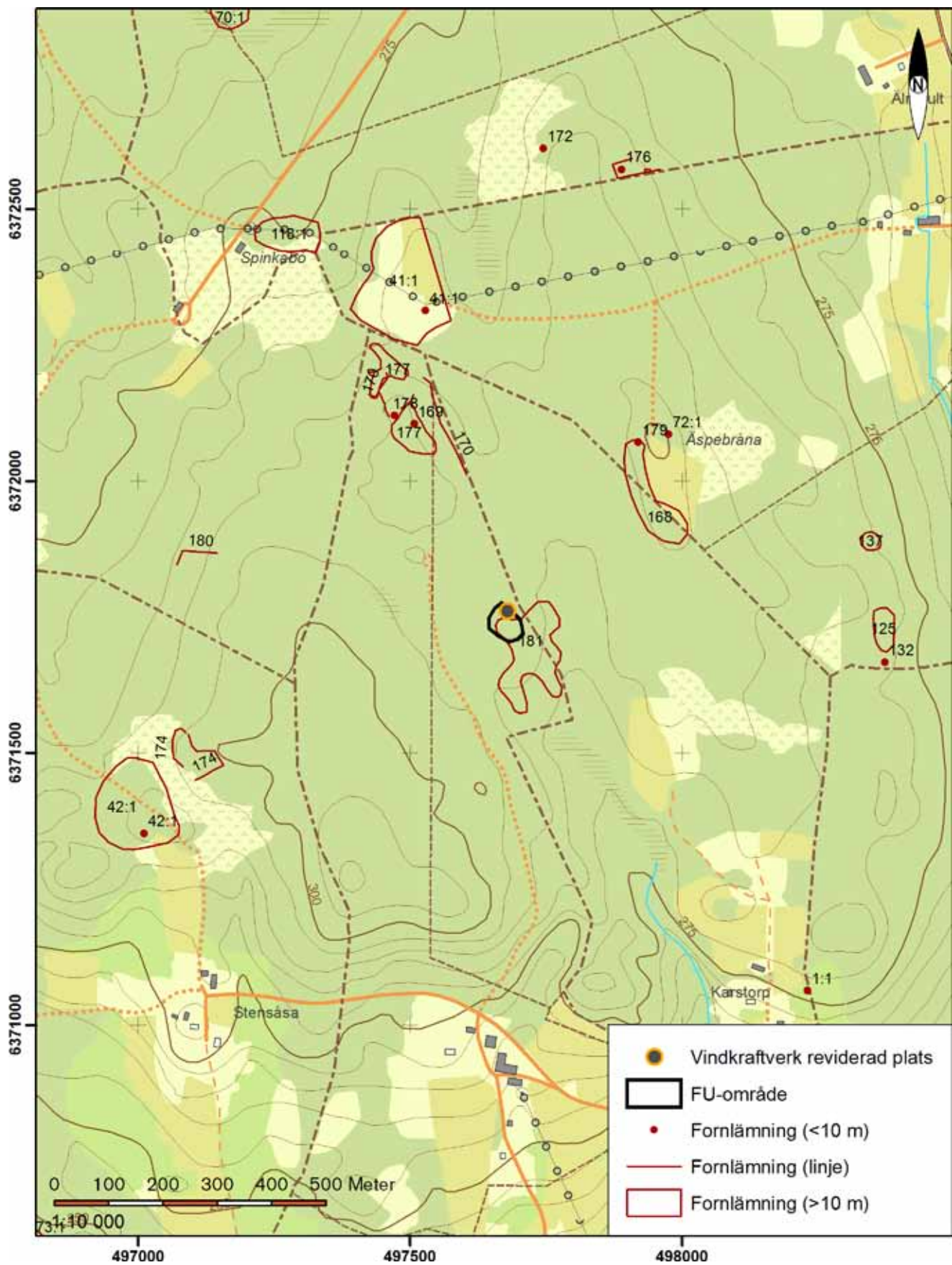
© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2012

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning.....	5
Metod.....	5
Topografi.....	6
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	6
Tidigare undersökningar.....	7
Resultat.....	9
Avgränsning och karaktärisering.....	9
Undersökning av röjningsrösen.....	10
Boplatslämningar etc.....	12
Sammanfattning.....	12
Åtgärdsförslag.....	12
Administrativa uppgifter.....	13
Referenser.....	14
Tryckta källor.....	14
Arkiv.....	14
Kartunderlag.....	14

Bilagor

- Bilaga 1. Vedartsanalys
- Bilaga 2. ¹⁴C-analys

FIGUR 1. Utdrag ur ekonomiska kartans blad 63E 7jS. Skala 1:10 000.

Inledning

I maj 2012 genomförde Jönköpings läns museum en förundersökning av röjningsröseområdet Näsby 181 i enlighet med Länsstyrelsens beslut. Anledningen till undersökningen var att det planeras att anläggas en vindkraftspark omfattande sju vindkraftverk i Björkö och Näsby socknar och ett av vindkraftverken kommer att beröra röjningsröseområdet.

Beställare av undersökningen var Eolus Vind AB. Fält- och rapportansvarig var Ingvar Røjder vid Jönköpings läns museum. Undersökningen omfattade 3000 m².

Målsättning

Syftet med undersökningen var att:

- avgränsa och karaktärisera röjningsröseområdet norrut, i förhållande till den föreslagna reviderade platsen för verk 6.
- undersöka, dokumentera och datera ett par av röjningsrösen.
- avgöra om under mark dolda boplatslämningar eller andra typer av lämningar, förekommer inom förundersökningsområdet, samt i förekommande fall karaktärisera och datera dessa.

Undersökningen ska vidare utgöra ett fullgott underlag för länsstyrelsens kommande beslut i ärendet samt för uppdragsgivarens vidare planering.

Metod

Två långschakt drogs i undersökningsområdet, genom ett respektive två röjningsrösen och angränsande åkerytor. De undersökta delarna av röjningsrösen beskrevs med en enkel matris samt fotodokumenterades. Kolprover för analys insamlades i de undersökta röjningsrösen.

I norra kanten av röjningsröseområdet samt i området mellan de båda långschakten avbanades marken för att fastställa var röjning av mark upphör åt norr samt för att urskilja eventuella åkerbegränsningar i området.

För att avgöra om det inom förundersökningsområdet förekom boplatslämningar eller andra typer av under mark dolda lämningar, drogs sökschakt. Påträffade lämningar avsågs undersökas till hälften varpå profiler skulle dokumenteras och kolprover samlas för analys.

Tre referenspunkter sattes ut med GNSS i en liten glänta ca 100 meter söder om undersökningsområdet. Två av dessa användes sedan för att etablera en totalstation som användes vid de fortsatta inmätningarna. Med totalstationen sattes sedan ytterligare referenspunkter ut för att möjliggöra mätningar längre norrut. Eftersom alla mätningar genomfördes vid ett tillfälle mättes inte de ursprungliga

referenspunkterna om med totalstationen. Det höga granskogen i området försvårade GNSS-mätningarna avsevärt. Vid etableringen med de GNSS-inmätta referenspunkterna uppstod ett medelfel på 14 cm, vilket i sammanhanget bedömdes som godtagbart. Vid den andra etableringen blev medelfelet 1 mm, så några större skillnader mellan de båda stationsetableringarna föreligger inte. Det maximala felet inom undersökningsområdet torde vara högst 20 cm. Vid inmätningarna mättes schakt, agrara formelement samt större stenar in.

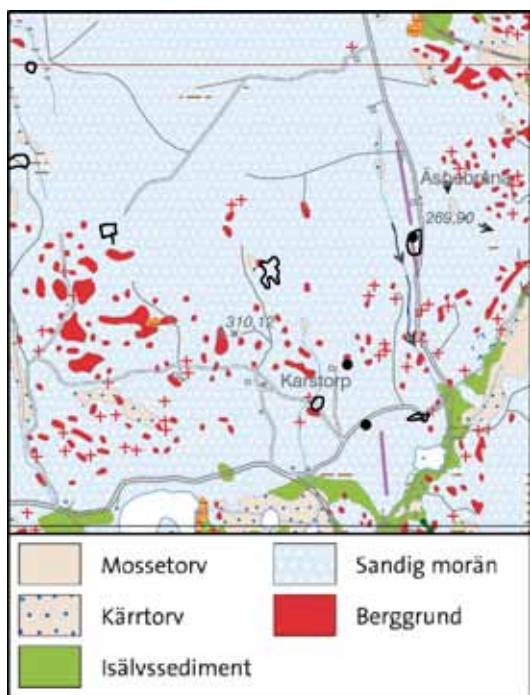
Topografi

Förundersökningsområdet omfattar den höjdplatå om ca 3 000 m² som utgör NV delen av RAÄ Näsby 181. Området är i dag beväxt med äldre, höga granar. Närområdet utgörs av kuperad skogsmark med mindre insprängda våtmarker. Jordarten består av sandig morän med uppstickande berggrund, som enligt SGU:s generaliserade berggrundskarta utgörs av ultrabasisk, basisk och intermediär vulkanisk bergart (basalt, andesit m.m.) eller sur vulkanisk bergart (ryolit, diacit m.m.).

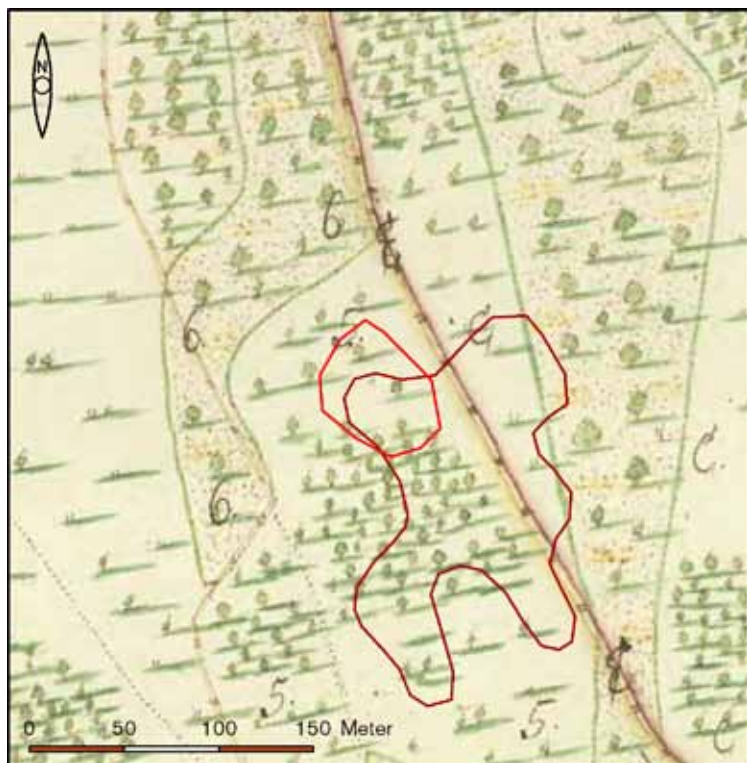
Fornlämnings- och kulturmiljö

Förutom det nu aktuella röjningsröseområdet finns röjningsröseområdet Näsby 120 drygt 800 m österut som också är klassat som fast fornlämning. I området, huvudsakligen norr till öst om Näsby 181, finns även flera röjningsröseområden (Näsby 125, 137, 168, 177 och 182), ett område med fossil åker (Näsby 118) och ett röjningsröse (Näsby 172), samtliga med bedömningen övrig kulturhistorisk lämning. Två förhistoriska gravar finns i närområdet. Inom det nyss nämnda röjningsröseområdet Näsby 120 finns den kvadratiske stensättningen Näsby 136 och ca 700 m SÖ om Näsby 181 ligger röset Näsby 1:1. Knappt 800 m åt SSÖ finns Karstorps gamla tomt (Näsby 32) och knappt en km åt VNV finns Skallarps gamla tomt (Näsby 40), båda fasta fornlämningar. Intill Näsby 40 finns stenmuren Näsby 171, även den klassad som fast fornlämning.

Övriga kulturhistoriska lämningar domineras av torplämningar (Björkö 118, Näsby 41, 42, 72, 131 och 178), belägna i en båge från väst till öst norr om undersökningsområdet, ingen närmare än 300 m. Även en backstuga finns i området (Näsby 176) och uppgift om ytterligare en backstuga (Näsby 129). I området finns även tre jordkällare (Näsby 128, 132 och 169) samt grunden efter en sommarladugård (Näsby 179). Flera hägnadssystem i form av stenmurar finns i området (Näsby 170, 173, 174, 175 och 180), oftast i anslutning till en torplämning eller fossil åker. Slutligen finns lämningar efter en kvarn drygt 800 m öster om undersökningsområdet (Näsby 124).

FIGUR 2. Utsnitt ur jordartskartan. © Sveriges geologiska undersökning (SGU). Skala 1: 50 000. Teckenförklaringen är inte komplett. På kartan har fasta fornlämningar kopierats in med svart färg. Centralt i kartan syns Näsby 181.

FIGUR 3. Utsnitt ur en geometrisk avmätning över Karstorp från 1706. På kartan har såväl röjningsröseområdet Näsby 181 som undersökningsområdet kopierats in. Skala 1:4 000.

Karstorp har sitt äldsta skriftliga belägg 1498. Förleden är mansnamnet *Karl* och efterleden *torp* i betydelsen nybygge (Agertz 2008).

Det historiska kartmaterialet visar att undersökningsområdet under 1700- och 1800-talen varit utmark. På en geometrisk avmätning från 1706 anges att området fram tills dess varit en del av allmänningskogen men det blev då enskild mark för Karstorp Södergård. Området beskrevs som god och dräglig gräsmark med björk, gran och fur. På en storsskifteskarta från 1808 ligger området kort och gott ”öster i Oxhagen”.

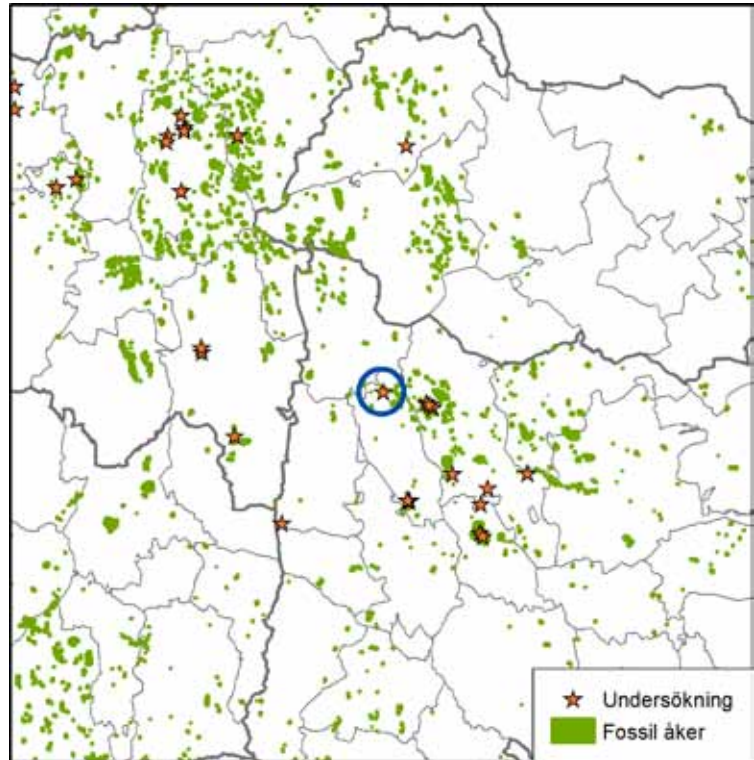
Tidigare undersökningar

Våren 2010 genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk utredning etapp 1 inför etableringen av den vindkraftspark som det nu aktuella vindkraftverket är en del av. Vid utredningen framkom de ovan nämnda forn- och kulturlämningarna Näsby RAÄ 168-182 (Kristensson 2010).

I Jönköpings län har ett drygt sextiotal områden med fossil åkermark varit föremål för arkeologiska undersökningar de senaste decennierna varav ett drygt dussin i Vetlanda kommun. Nedan redogörs för några av dessa.

Omkring 4 km ÖSÖ om Näsby RAÄ 181 undersöktes 1998-2000 bland annat fossil åker (Vetlanda 178) i Värmunderyd. Vid undersökningarna karterades den fossila åkermarken och ett urval röjningsrösen, terrasserings- och stenhägnader undersöktes genom upptagning av bland annat långschakt. Pollenanalyser gjordes i fyra

FIGUR 4. Översikt över registrerade och undersökta områden med fossil åker i en del av Jönköpings län. Näsby 181 är ingringat. Kartan baseras på uppgifter ur FMIS men har kompletterats något vad gäller undersökta fornlämningar. Ingen hänsyn har tagits till områdenas antikvariska bedömning eller undersökningarna omfattning. Skala 1:1 000 000.

röjningsröseprofiler och kolprover togs i 28 röjningsrösen. Resultaten visade på ett markutnyttjande från järnålder och fram till i dag med en huvudsaklig datering till medeltid och historisk tid. En pollenanalys från en samtidigt undersökt kvadratisk stensättning från folkvandringstid visade att odling förekom i området redan då (Engman & Nordström 2012).

Sensommaren 2011 genomfördes en förundersökning av Vetlanda 178:3-4 i Värmderyd. Vid undersökningen avbanades en yta varvid åtta fossila åkerytor kunde konstateras. Åtta röjningsrösen undersöktes i profil. Kolprover tillvaratogs inför en slutundersökning i form av analyser. I samband med undersökningen upptogs en torvlagerföljd drygt 700 m nordväst om undersökningssytan och en översiktlig analys gjordes (Engman 2012).

Nästan nio km S om Näsby RAÄ 181 ligger Näsby RAÄ 52, som är ett område med fossil åkermark. Området har vid flera tillfällen under åren 1994–2005 varit föremål för arkeologiska undersökningar. Vid undersökningarna har området karterats, ytor har banats av, schakt har dragits och flera röjningsrösen har undersökts. Prover har tagits för datering och för pollen- samt makrofossilanalyser. Markkemisk provtagning har också gjorts också över stora ytor. Resultaten visar på en etablering av området under senneolitikum/bronsålder. Under äldre järnålder framträder området mer tydligt, genom bland annat stensträngar och gravar. Under yngre järnålder dominerades området av betesdrift, som under medeltid delvis övergick i odling av råg och senare korn och vete. Betesdriften bedrevs hela tiden parallellt med odlingen och ökade igen efter medeltiden.

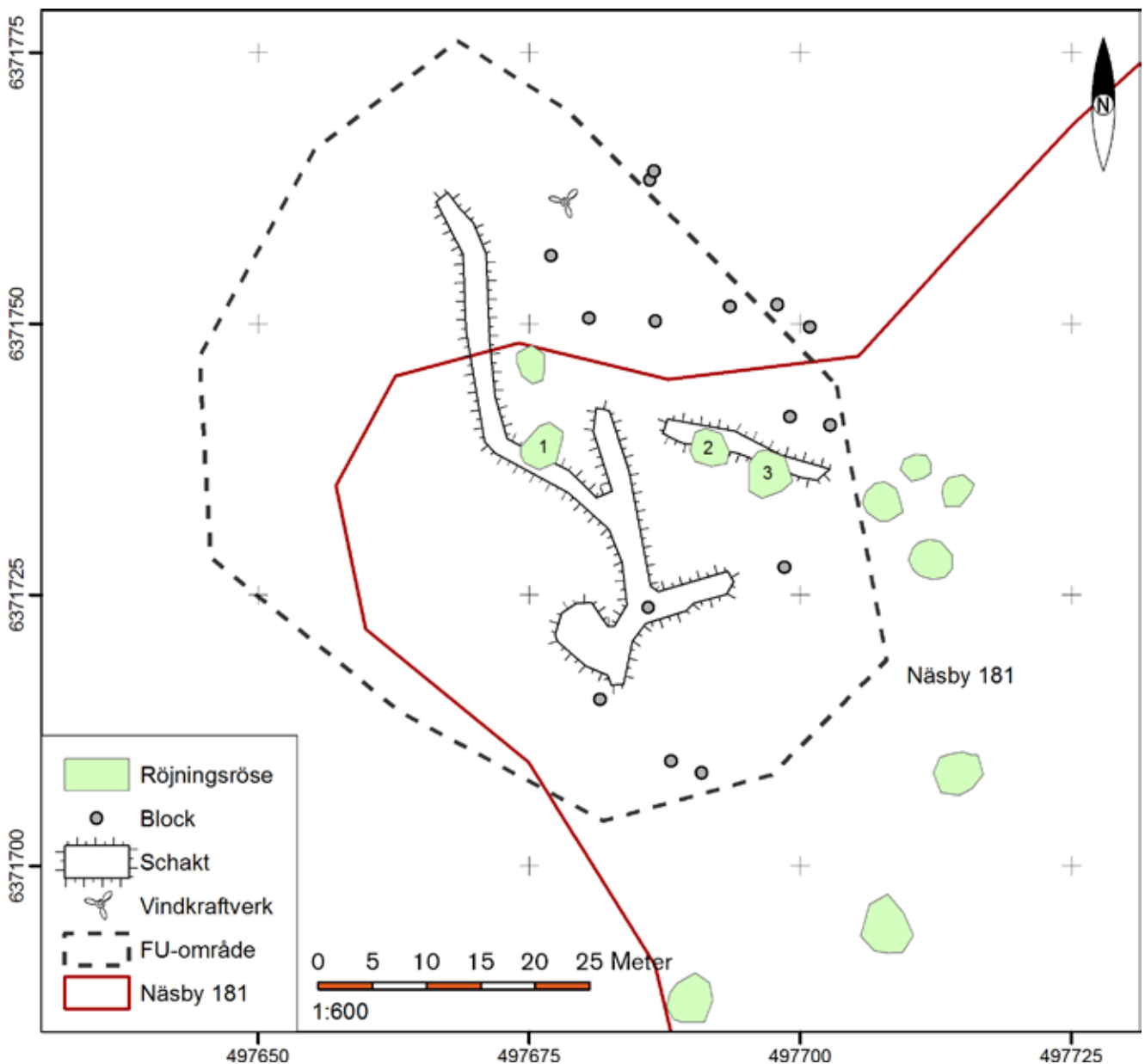
I sen tid verkar stora ytor ha svedjats av, kanske för att underlätta bete. Mellan 1700- och 1900-talen satte torp och kolmilor sina spår i fornlämningen (Vestbö 1994, Vestbö 1995, Ytterberg 2002, Björklund 2004, Sanglert & Engman 2007).

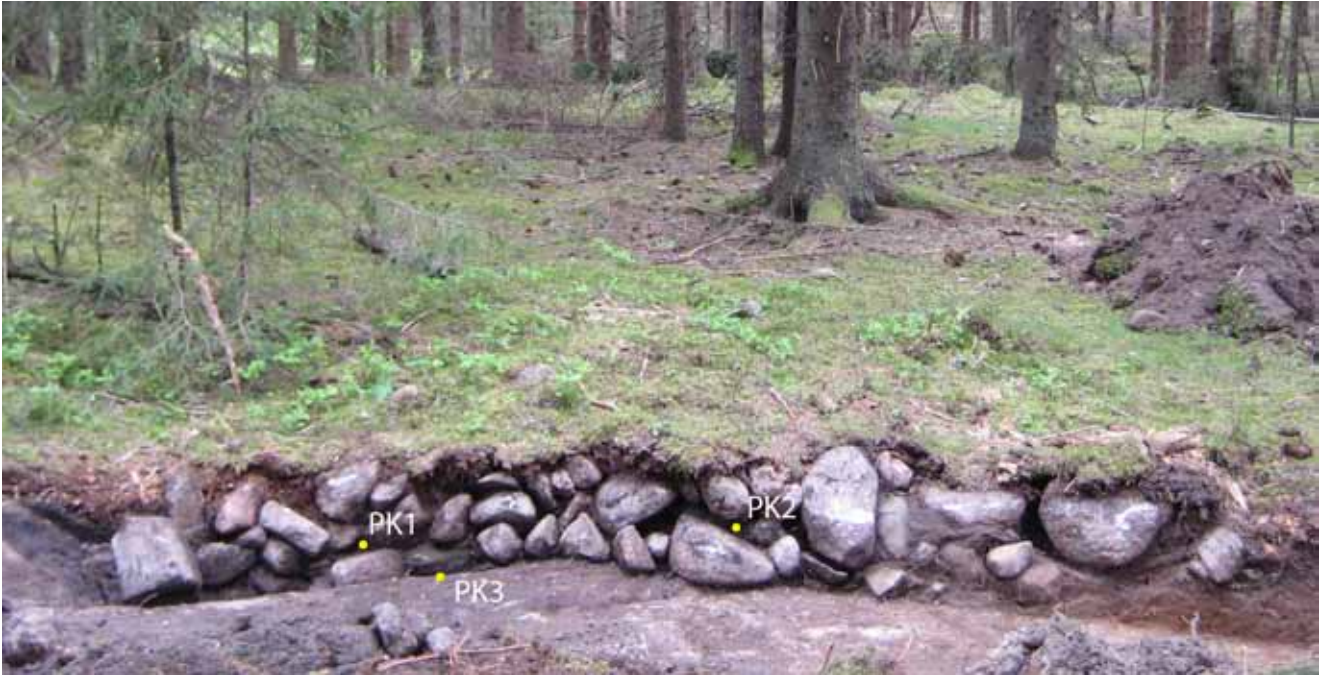
Resultat

Avgränsning och karaktärisering

Vid avbaningen kunde det konstateras att stenröjningen upphörde i anslutning till det nordligaste röjningsröset. Begränsningen av den fossila åkermarken kan alltså anses sammanfalla med de ovan mark synliga röjningsröset. Det kunde även konstateras att om-

FIGUR 5. Karta över undersökningsområdet.

FIGUR 6. Profil genom röjningsröse 1. De gula punkterna visar var kolprover samlades in.

rådet inte var särskilt omsorgsfullt röjt och att det inte fanns några åkeravgränsningar eller andra agrara formelement under markytan.

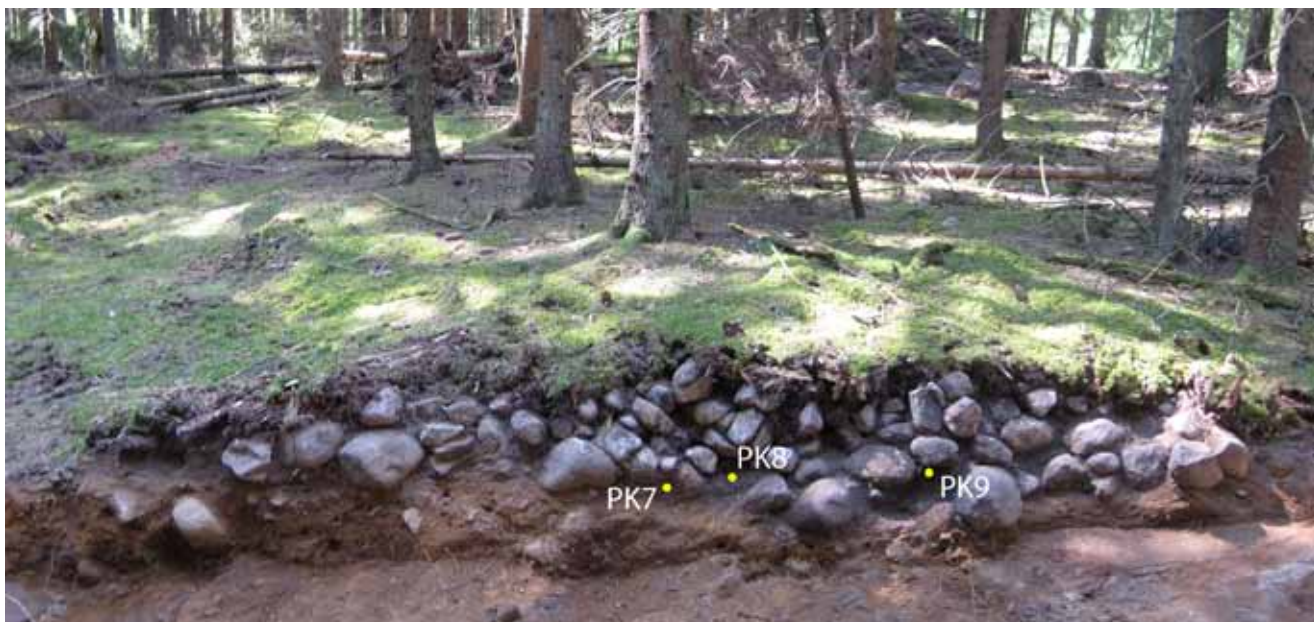
Undersökning av röjningsrösen

Tre röjningsrösen snittades med maskin och profilrensades. De var alla runda, 4 meter i diameter med en markhöjd på 0,3–0,5 meter. Den totala höjden på röjningsrösen var 0,4–0,8 meter. Stenstorleken var 0,1–0,4 meter.

Röjningsröse 1 fick två dateringar till perioden från 1600-talet till mitten av 1900-talet. Dessa kolprover (PK 1 och 2) togs inne i stenpackningen och är sannolikt representativa för röjningsfasen. Det tredje kolprovet (PK 3) gav en datering till slutet av 1200-ta-

FIGUR 7. Profil genom röjningsröse 2. De gula punkterna visar var kolprover samlades in.

let. Detta togs under stenpackningen och representerar en fas före stenröjningen. Kolet kom från gran och kan ha en hög egenålder vilket gör dateringen osäker.

Röjningsröse 2 fick generellt något äldre dateringar. Det äldsta provet (PK6) var från 1300-talet eller början av 1400-talet. Även detta var från gran och togs i stenpackningens underkant. Det yngsta provet (PK5) var från perioden ca 1500 till 1800. Detta togs ett gott stycke under stenpackningen och var från en bit obränd björk. Det sista provet (PK4) daterades till perioden från början av 1400-talet till början av 1600-talet. Detta prov togs omedelbart under stenpackningen och var från hassel.

Röjningsröse 3 fick det största spannet i dateringarna. Samtliga prover i detta röjningsröse togs i underkanten av packningen och var från gran. Det äldsta provet (PK8) daterades till perioden från mitten av 1000-talet till slutet av 1200-talet. Ett prov (PK7) var från början av 1300-talet till slutet av 1400-talet och det sista provet (PK9) från perioden ca 1700 till sent 1900-tal.

Sammantaget visar dateringarna på att ingen stenröjning har förekommit före omkring 1500. De äldre dateringarna kan härröra från någon tidigare röjning av vegetation men de kan lika gärna vara resultatet av skogsbrand. Stenröjningen kan ha påbörjats under 1600-talet men har troligare påbörjats efter det att området blev enskild mark för Karstorp Södergård 1706 och varit som mest intensiv under 1700- och 1800-talen. Med tanke på det tunna matjordstäckets och graden av röjning är det inte sannolikt att det har förekommit någon odling i området utan röjningsarbetet har syftat till att ge bättre betesmark eller möjligen bärgning av foder. Namnet Oxhagen som förekommer i början av 1800-talet anger också att det rör sig om betesmark. Eftersom inga pollenprover togs går det inte att ge några definitiva svar på hur området användes vid tiden

FIGUR 8. Profil genom röjningsröse 3. De gula punkterna visar var kolprover samlades in.

för stenröjningen. Inte heller går det att säga om det har förekommit några agrara verksamheter före stenröjningen som skulle kunna kopplas till de tidigare dateringarna.

Boplatslämningar etc.

Några boplatslämningar eller andra under mark dolda lämningar påträffades inte vid undersökningen.

Sammanfattning

I maj 2012 genomfördes en arkeologisk förundersökning av röjningsröseområdet RAÄ 181 i Näsby socken, Vetlanda kommun. Anledningen till undersökningen var att Eolos Vind AB planerar att anlägga en vindkraftspark i omgivningarna och ett av vindkraftverken hamnar strax utanför röjningsröseområdet.

Vid undersökningen snittades tre röjningsrösen med maskin och en mindre yta banades av. De snittade röjningsrösen dokumenterades och prover togs för vedarts- och kol-14-analyser. Undersökningsområdet karterades varvid samtliga röjningsrösen och synliga stenar mättes in. Det kunde konstateras att röjningsröseområdets begränsning sammanfaller med de synliga röjningsrösen. Inga åkeravgränsningar eller andra agrara formelement utöver röjningsrösen påträffades. Inte heller några boplatslämningar eller andra under mark dolda lämningar. Dateringarna hamnade i intervallet tidig medeltid till sent 1900-tal. De äldsta dateringarna representerar en tid före röjningsarbetet. Stenröjningen har troligen främst bedrivits under 1700- och 1800-talen och har av allt att döma syftat till att ge bättre betesmark.

Åtgärdsförslag

Jönköpings läns museum anser inte att det är motiverat med ytterligare antikvariska åtgärder inom röjningsröseområdet Näsby RAÄ 181.

Länsmuseet har samrått med länsstyrelsen angående åtgärdsförslaget.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-87-2012
Länsstyrelsens beslutsdatum: 2012-03-21
Jönköpings läns museums dnr: 6/2012
Beställare: Eolus Vind AB
Fält- och rapportansvarig: Ingvar Røjder
Fältpersonal: Mikael Nordström & Ingvar
Røjder
Fältarbetstid: 2012-05-23–2012-05-24
Län: Jönköpings län
Kommun: Vetlanda kommun
Socken: Näsby socken
Fastighetsbeteckning: Södra Karstorp 1:2
Belägenhet: Ekonomiska kartans blad 63E
7jS
Koordinater: N 6371730 E 497690
Koordinatsystem: SWEREF 99 TM
Undersökningsyta: 3000 m²
Fornlämningsnummer: 181
Fornlämningstyp: Røjningsröseområde
Tidsperiod: Nyare tid
Tidigare undersökningar: 383/09

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Tryckta källor

- Agertz, J. 2008. *Om ortnamn i Jönköpings län*. Jönköping.
- Engman, F. 2012. *Värmlanderyd – åker och kolning. Arkeologisk förundersökning av RAÄ Vetlanda 178:3, 178:4, 186:1, 187:1 och 297 inför etablering av tre industritomter inom fastigheten Värmlanderyd 1:1, Vetlanda socken i Vetlanda kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2012:11. Jönköping.
- Engman, F & Nordström, M. 2012. *Värmlanderyd – inte bara bärnstenspärlor och röjningsråsen*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2012:14. Jönköping.
- Kristensson, A. 2010. *Skallarp 1:3 m.fl. Arkeologisk utredning etapp 1, inför vindkraftsetablering, Björkö och Näsby socknar i Vetlanda kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2010:21. Jönköping.
- Sanglert, J & Engman, F. 2007. *Rätt i vindens riktning! Fossila odlingslämningar, RAÄ 52, vid en expanderande soptipp, Näsby socken i Vetlanda kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2007:57. Jönköping.
- Vestbö, A. 1994. *Arkeologisk utredning av planområde för avfallsanläggning, Näsby socken, Vetlanda kommun*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 1994:1. Jönköping.
- Vestbö, A. 1995. *Arkeologisk förundersökning av fossil åkermark vid Flishul, Näsby socken, Vetlanda kommun*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 1995:23. Jönköping.
- Ytterberg, N. 2002. *I utkanten av ett röjningsröseområde. Fossil åkermarksundersökning inom RAÖ 52, Flishult 1:3, Näsby socken i Vetlanda kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2002:63. Jönköping.

Arkiv

ArkivSök. Lantmäteriet. www.lantmateriet.se

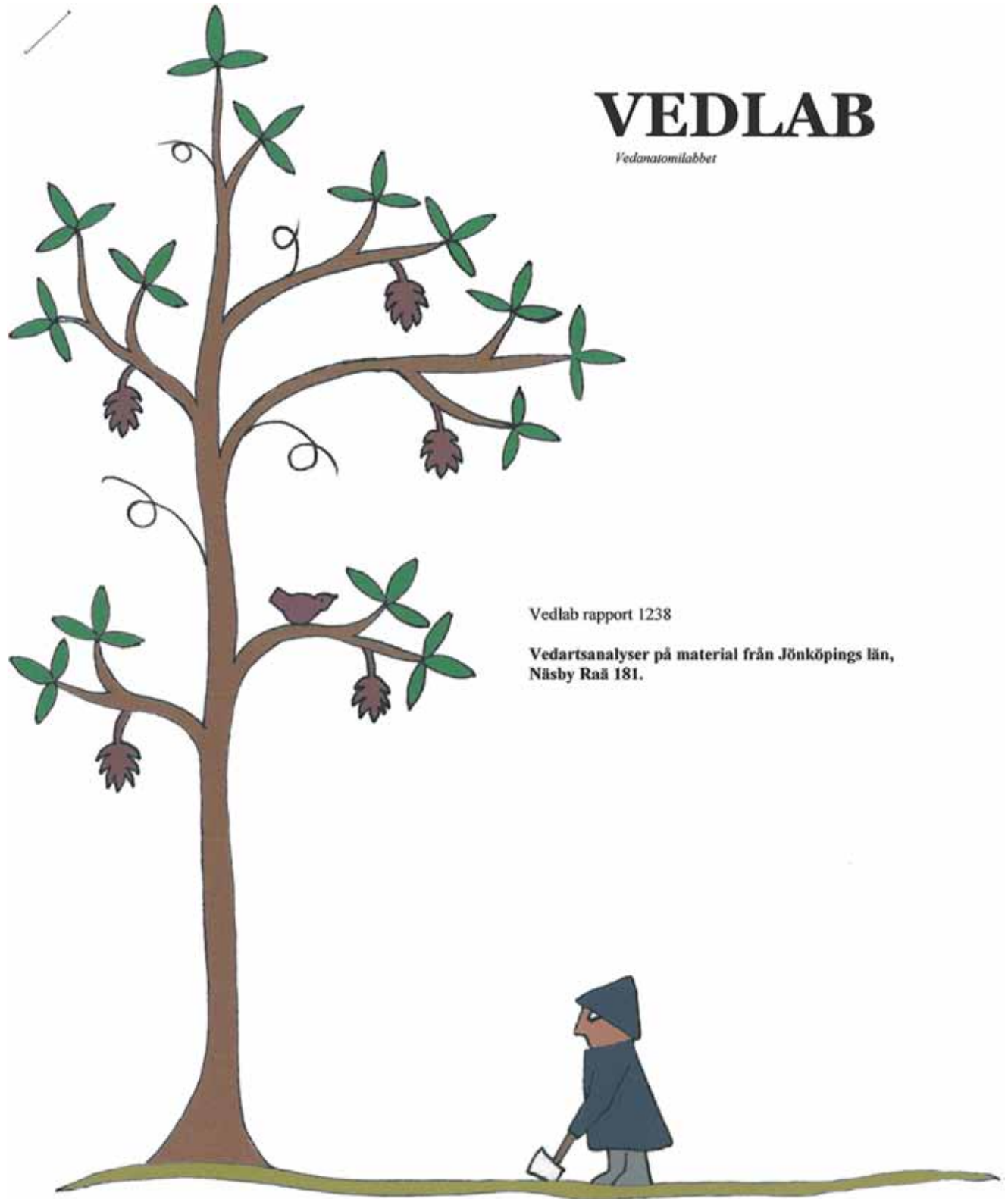
FMIS. Riksantikvarieämbetets fornminnesregister. www.fmis.raa.se

SGU:s karttjänster. Sveriges geologiska undersökning. www.sgu.se

Kartunderlag

Karstorp 1-2. Geometrisk avmätning. Upprättad år 1706 av Jonas Petersson Duker. Lantmäteristyrelsen/ArkivSök. E89-9:1

Karstorp 1-2. Storskifte Södergården. Upprättad år 1808 av Anders Chytraeus. Lantmäteristyrelsen/ArkivSök. E89-9:2

VEDLAB

Vedanalyslaboratoriet

Vedlab rapport 1238

**Vedartsanalyser på material från Jönköpings län,
Näsby Raä 181.**

Adress:
Kattås
670 20 GLAVA

Telefon:
0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com

Bankgiro:
5713-0460
www.vedlab.se

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1238

2012-06-01

Vedartsanalyser på material från Jönköpings län, Näsby Raä 181.

Uppdragsgivare: Ingvar Røjder/Jönköpings läns museum

Arbetet omfattar åtta kol- och ett vedprov från undersökningar av tre röjningsrösen i Näsby. I området finns flera rösen.

Proverna innehåller kol och ved från björk, ek, gran och hassel. Gran dominerar i proverna. Det finns risk för hög egenålder vid datering av gran. Några av proverna innehåller delar av kvistar som förhoppningsvis ger säkrare datering men för framförallt gran kan det också röra sig om äldre kvistar som ofta sitter kvar på träden som torrt ris. Prov 5 innehåller en bit obränd björk.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
Rr1	Pk1	Röjningsröse	0,1g	0,1g 5 bitar	Björk 1 bit Gran 4 bitar	Björk 9mg	
Rr1	Pk2	Röjningsröse	0,2g	0,2g 3 bitar	Gran 3 bitar	Gran 77mg	
Rr1	Pk3	Röjningsröse	0,4g	0,4g 6 bitar	Gran 6 bitar	Gran 87mg (kvist)	
Rr2	Pk4	Röjningsröse	0,3g	0,2g 8 bitar	Gran 7 bitar Hassel 1 bit	Hassel 22mg	
Rr2	Pk5	Röjningsröse	0,1g	0,1g 1 bit	Björk 1 bit	Björk 4mg	Obränt
Rr2	Pk6	Röjningsröse	1,2g	1,1g 4 bitar	Gran 4 bitar	Gran 162mg	
Rr3	Pk7	Röjningsröse	0,4g	0,2g 7 bitar	Ek 1 bit Gran 6 bitar	Gran 9mg	
Rr3	Pk8	Röjningsröse	1,0g	0,9g 3 bitar	Gran 3 bitar	Gran 156mg	
Rr3	Pk9	Röjningsröse	1,1g	0,5g 10 bitar	Gran 10 bitar	Gran 14mg (kvist)	

Erik Danielsson/VEDLAB
Kattås
670 20 GLAVA
Tfn: 0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Ek	<i>Quercus robur</i>	500-1000 år	Växer bäst på lerhaltiga muljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot väta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat. Energirik ved ger mycket glöd.	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt och kopplat till bla Tor. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.
Gran	<i>Picea abies</i>	350 år	Trivs på näringsrika jordar. Tål beskuggning bra och konkurrerar därför lätt ut andra arter	Lätt och lös men ganska seg ved. Ofta rakvuxen. Ganska motståndskraftig mot röta. Stolpar golvbrädor störrar lieskaft, korgar	Bark till taktäckning. Granbarr till kreatursfoder
Hassel	<i>Corylus avellana</i>	60 år	Ganska krävande på jordmån. Vill gärna ha ljus men tål beskuggning tex i ekskog	Bildar lätt långa raka sega spön som använts till korgar och tunnbänd	Vanligt träd på lövängar

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färska vedprover.

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2012-07-06

Jönköpings Läns Museum
Ingvar Rödger
Box 2133
550 02 JÖNKÖPING

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av trä och träkol från Vetlanda, Jönköpings län.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

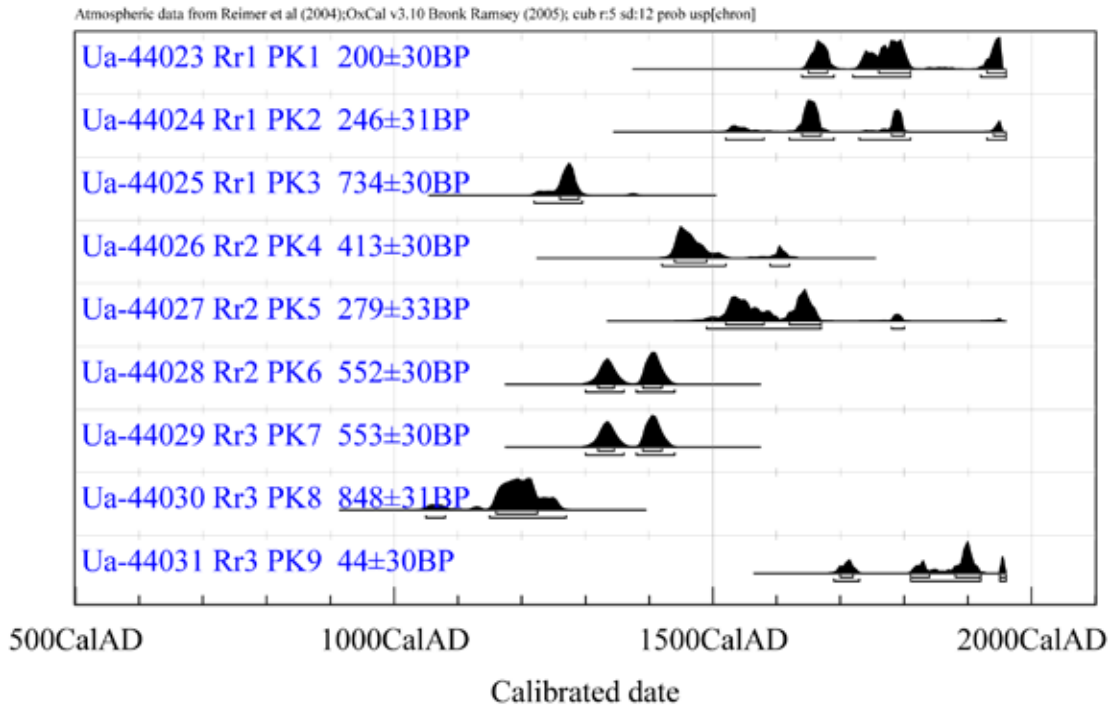
Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

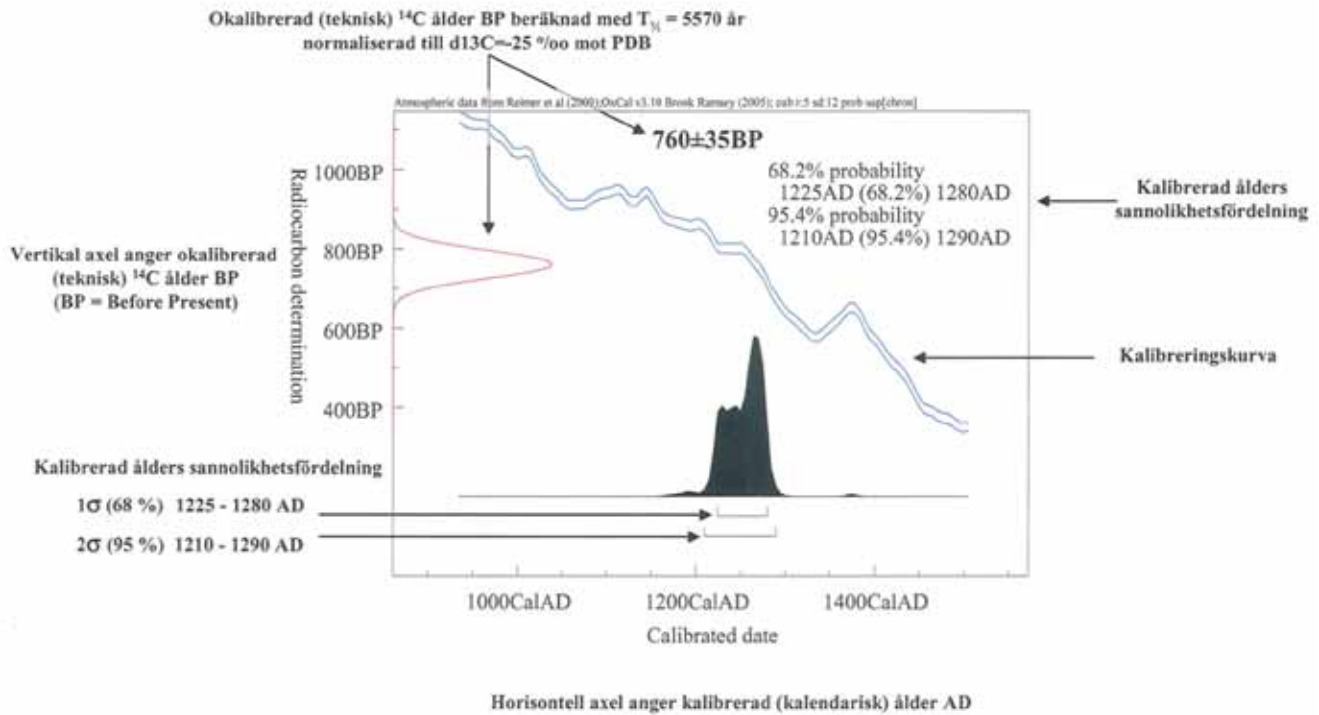
Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}$ ‰ VPDB	^{14}C ålder BP
Ua-44023	Näsby 181 PK1	-27,4	200 ± 30
Ua-44024	Näsby 181 PK2	-26,6	246 ± 31
Ua-44025	Näsby 181 PK3	-24,6	734 ± 30
Ua-44026	Näsby 181 PK4	-26,1	413 ± 30
Ua-44027	Näsby 181 PK5	-28,4	279 ± 33
Ua-44028	Näsby 181 PK6	-23,3	552 ± 30
Ua-44029	Näsby 181 PK7	-25,6	553 ± 30
Ua-44030	Näsby 181 PK8	-26,6	848 ± 31
Ua-44031	Näsby 181 PK9	-27,0	44 ± 30

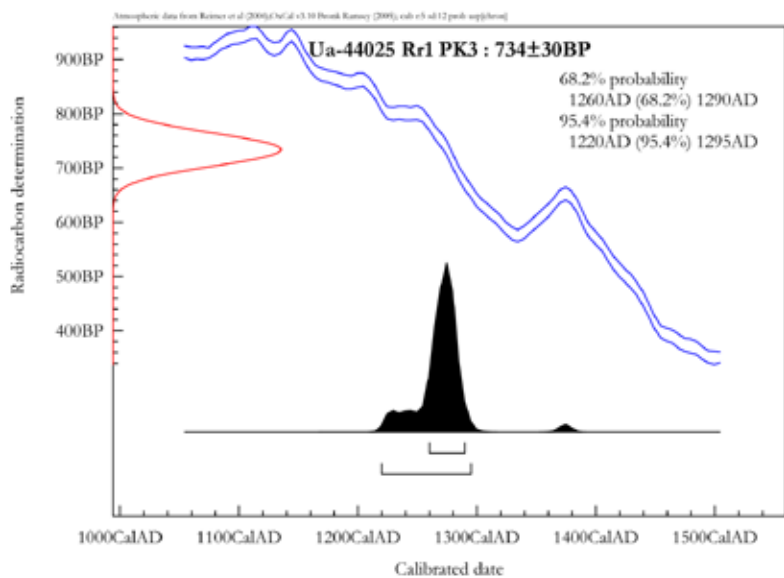
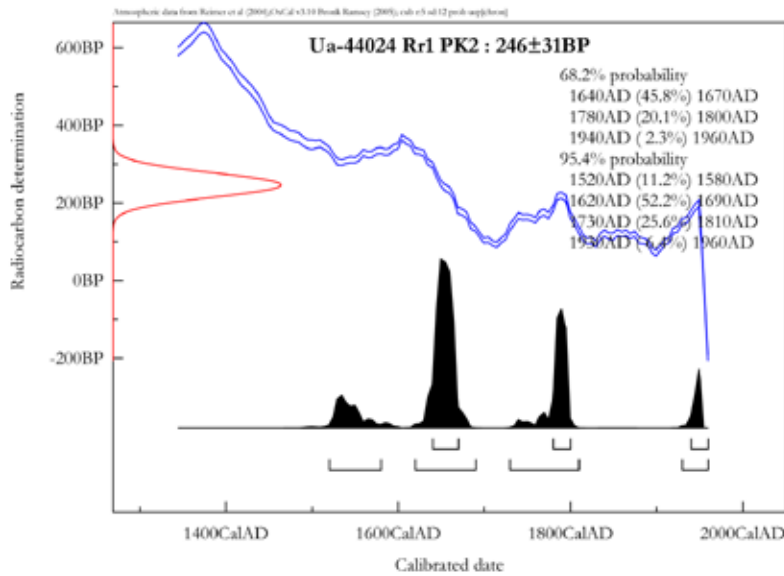
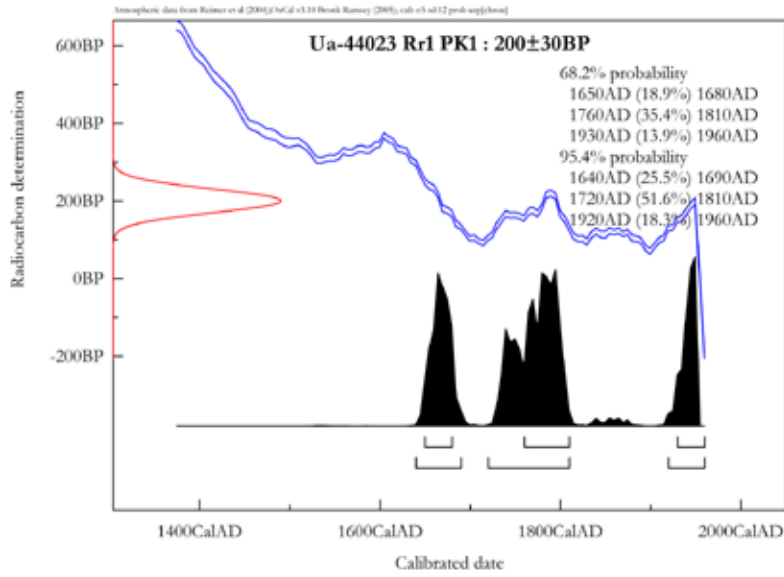
Med vänlig hälsning

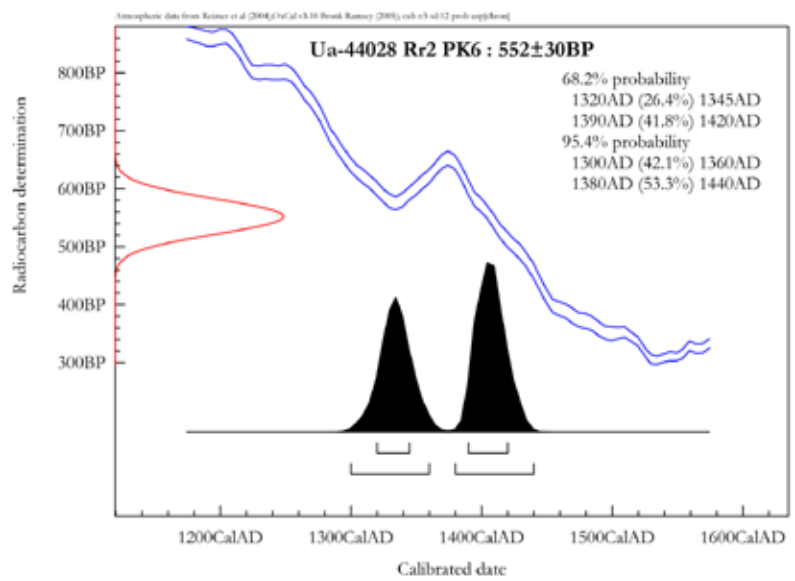
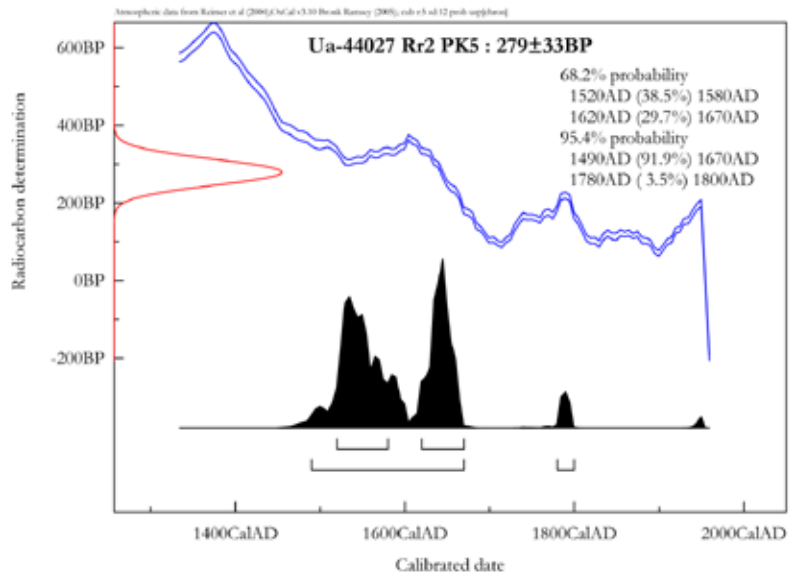
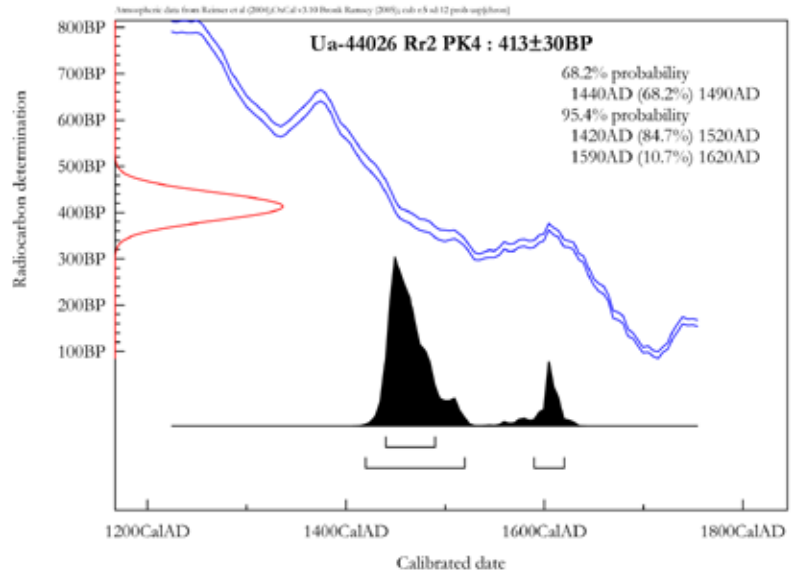
Göran Possnert/Ingela Sundström

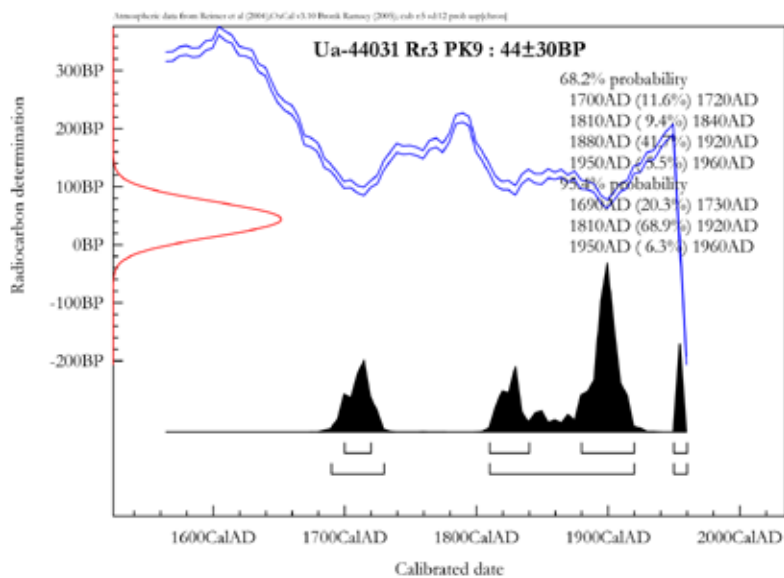
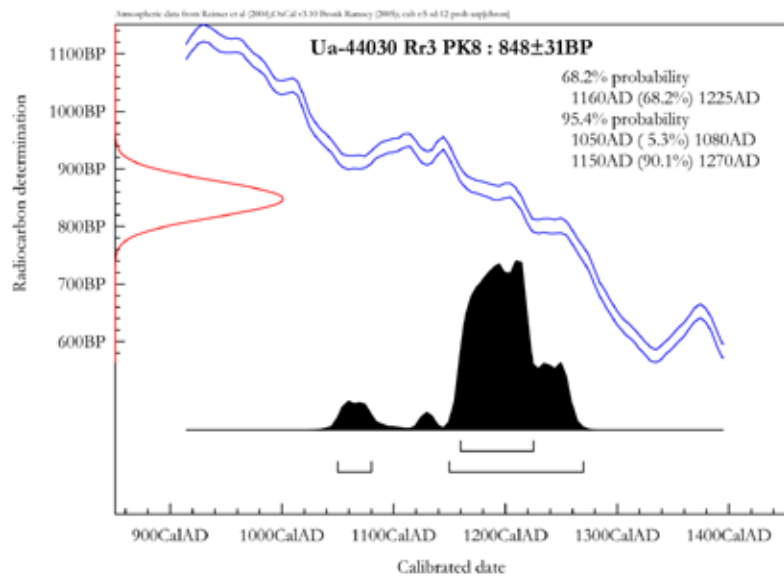
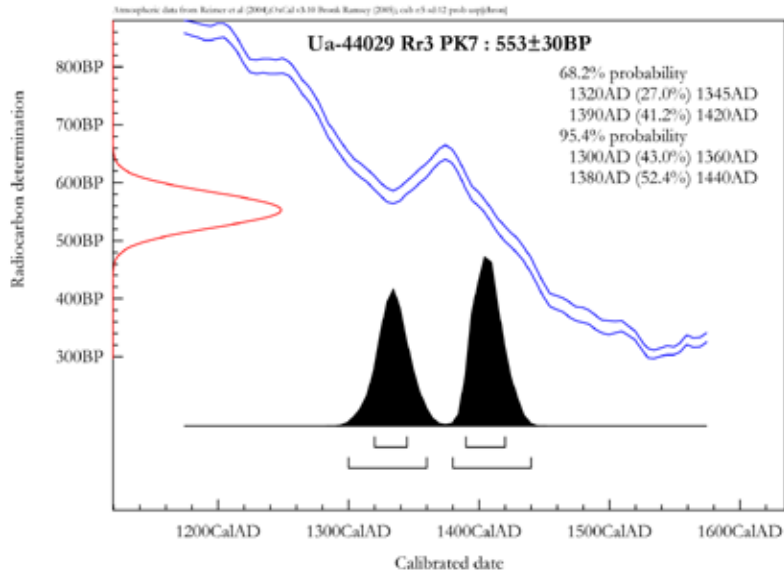

Förklaring till kalibreringsutskrift från programmet OxCal

Inför anläggandet av en vindkraftspark i Näsby och Björkö socknar har Jönköpings läns museum undersökt röjningsröseområdet Näsby 181. Röjningsröseområdet är huvudsakligen från 1700–1800-talet och har syftat till att ge bättre betesmark.

